

BESZÁMOLÓ

**a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár
működéséről
(2025)**

**TERVEK
(2026)**

A Könyvtár adatai:

Név: Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár

Státusza: nyilvános könyvtár, szerepel a minisztérium (KIM) és a Könyvtári Intézet vezette nyilvános könyvtárak jegyzékén

Cím és postacím: 9090 Pannonhalma, Vár 1.

Telefon: +36 96 570 142

E-mail: fokonyvtar@osb.hu

Honlap: <https://konyvtar.osb.hu/>

Nyitva tartás:

kedd-szerda-csütörtök: 8-12-ig *olvasó és kutatószolgálat, kölcsönzés*
hétfő és péntek: *belső munkákra, megbeszélésekre „védett idő”*
szombat: *zárva*

Március 21-én (Szent Benedek ünnepe) és november 11-én (Szent Márton ünnepe) zárva tartunk. A nagyobb egyházi (karácsony, húsvét) és rendi ünnepek környéki nyitva tartásról a honlapról tájékozódhatunk. Nyitva tartásunkban követjük az állami munkarendet - munkaszüneti napok, áthelyezett pihenőnapok stb.

A könyvtárban kialakult vis maior helyzet miatt – rovarfertőzés – a könyvtár 2025. június 1-je és december 31. között zárva tartott; sem turisták, sem kutatók vagy más könyvtárhasználók nem látogathatták a könyvtárat.

Személyi kérdések:

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója 2018. június 12-től **Ásványi Ilona**. 2025-ben *egy főállású* munkatárs **Samodai Éva** és *egy részmunkaidős* munkatárs: **Nagy Balázs** dolgozott a könyvtárban.

Gyűjtemény:

A könyvtár **állományának nagyságáról** becslő adataink vannak. Kb. 300.000 könyv és cca. 100.000 kötet bekötött folyóirat alkotja a gyűjteményt, melynek $\frac{3}{4}$ része muzeális dokumentum.

Különggyűjteményeink: *Muzeális gyűjtemény:* kódexek, ősnymtatványok, antikvák, RPK = Régi Pannonhalmi Könyvek, *Modern gyűjtemények:* Modern Teológiai Könyvtár (MTK), R. Várkonyi Ágnes Könyvtár, „*helyismereti gyűjtemény*”: *Benedictina* I-III. (I.: nyomtatott művek, II. kéziratos hagyatékok, III. egykori bencés diákok munkái), *Kéziratgyűjtemények:* Jesuitica, Hungarica, Musicotheca

A könyvtár gyűjtőköre: A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár *egyházi-szerzetesi könyvtár*, más megfogalmazásban *teológiai szakkönyvtár*, ennek megfelelően gyűjtőköre: teológia és segédtudományai, szerzetesség, kiemelten bencés szerzetesség, társadalom- és természettudományok, valamint szépirodalom szelektálva, minden bencés vonatkozású anyag.

E szigorú gyűjtőkör mentén **2025-ben 935 db új könyvvel gyarapodott** a modern könyvállomány, ezeket vásárlás útján szereztük be, vagy ajándékként-adományként kaptuk, vagy bencés hagyatékból, illetve az ún. „bencés letétből” került hozzánk.

(A bencés letét, melyre 2016 óta van lehetőség, azt jelenti, hogy a szerzetesek évente eleinte 10.000 Ft, most 20.000 Ft értékben saját maguk vásárolhatnak könyveket a könyvtár költségvetése terhére. Ezeket a könyveket leltárba vesszük a könyvtárban, de hosszabb időre kölcsönzésre biztosítjuk annak a bencésnek, aki beszerezte. Mindezt annak szellemében, hogy a könyvtári gyűjtemény a bencés közösség közös szellemi vagyona.)

47 féle folyóiratot, heti- és napilapot járattunk, ennyi lapra fizetünk elő. 2018-ban adattisztítást végeztünk, 2019-től csak azokat a folyóiratokat jelentjük a statisztikákban, amire előfizetünk, amit ajándékba kapunk, azokat nem, mert rapszodikus, hogy megkapjuk-e vagy sem. 2020-ban egy felmérést végeztünk a bencések számára fenntartott folyóiratolvasó kihasználtságáról, az olvasói szokásokról, és arról, hogy mely folyóiratokat olvassák a bencések. A felmérés mentén kiderült, hogy a nyomtatott sajtót egyre kevesebben olvassák, inkább internetről tájékozódnak és vannak olyan szaklapok, melyet egyáltalán nem olvas senki. Ezeket a teológiát vagy tanári szakjukat végző bencés növendékek budapesti könyvtárakban elektronikus formában, adatbázisokban érik el és használják. Éppen ezért 2021-ben, e felmérés mentén újabb folyóiratok előfizetését mondtuk le.

Állománygondozás:

1. Alapfeladatok

A muzeális gyűjteménnyel rendelkező könyvtárakban kiemelt szerepet kap az **állomány fizikai védelme** (restaurálás, preventív védelem, állagmegóvás, vagyonvédelem, tűzvédelem). Ugyanakkor alapvető 21. századi elvárás, hogy gyűjtemény **feltárt** legyen távolról elérhető **elektronikus katalógusban**, helyi, sőt külső **adatbázisokban**.

Fontos feladat a szövegszerű és képszerű **digitalizálás**, hogy a muzeális kincseket, melyek a nemzeti kulturális örökség és a világ örökségének része is, széles körben megismertessék, közzé tegyék, nemcsak a tudományos kutatás, hanem a közművelődés, ismeretszerzés, tanulás szolgálatában. A pandémia alatt és óta egyre több, **a távhasználatra vonatkozó kutatói kérés érkezik**, ezek a könyvtárhasználók a Jesuitica, a Benedictina és a Musicotheca gyűjteményünk egyes kéziratairól kérnek **digitális másolatot**.

A.) Állományvédelem, restaurálás:

pályázatokról - általában

A Világörökség címet birtokló Pannonhalmi Főapátság épületegyüttesében elhelyezkedő könyvtár a Világ Kulturális Örökségének is része. A különleges gyűjtemény különleges gondozást igényel. Az általános állagmegóvás és az egyedi restaurálás milliós nagyságrendű feladat.

Az egyházi könyvtárak – köztük a pannonhalmi könyvtár – számára, feladataik elvégzéséhez **1998-tól nyíltak meg pályázati lehetőségek**, különböző célokkal (számítástechnikai eszközök, könyvtári szoftverek, infrastruktúra javítása, retrospektív elektronikus katalógizálás stb.,) de leginkább az állományvédelmi feladatok elvégzésére. Fő támogatóik: **NKA, a kulturális minisztérium, Gerő Alap.**

➤ **egyedi restaurálás**

2002-ben az ősnymtatvány-antikva gyűjtemény általános állagmegóvása során elkészítettük az ebben a gyűjteményben leginkább restaurálásra szoruló művek jegyzékét – fontossági sorrendet felállítva. (2014-től az ősnymtatvány-adatbázis és nyomtatott katalógus készítése során ez a tervezés új lendületet kapott.) 2003-tól kezdve – már e jegyzék alapján restauráltattuk a gyűjtemény arra leginkább rászoruló egyes darabjait. **1999 és 2024 között összesen 90 kötet egyedi restaurálását** végeztük el.

• **Restaurálás az NKA támogatásával a 2024-2025. pályázati évadban**

Az NKA 2024-ben egyedi dokumentumok restaurálására kiírt pályázatán egy a mohácsi vész évében, 1526-ban, Lyonban megjelent, számos, szép metszettel díszített Bibliával indultunk, a restaurálás 2025-ben valósult meg a szentendrei Ars Alba Restaurátor Bt. segítségével. A címből is kitűnik, hogy kötet a Szentírás szövegén kívül konkordanciát is tartalmaz. A restaurálás költsége 1.155.700 Ft volt.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/restauralas-az-nka-tamogatasa-val-2024-2025-palyazati-evadban>

• **Restaurálás a Gerő Éva, Gerő Katalin, Gerő Gyula Alap segítségével**

Az NKA pályázat és szponzori támogatásokon kívül 2025-ben egy ősnymtatvány kötetet a Gerő Éva, Gerő Katalin, Gerő Gyula Alap segítségével is sikerült restauráltatnunk.

A könyvtár gyűjteményében a 122-B-22 raktári számot viselő mű: Caracciolus, Robertus: [Sermones de laudibus sanctorum]. [Venezia]: per Georgium Arriuabenu(m) Venetijs Impressum, [1489. Jul. 7.] Nonis Quintilibus. - [210] fol.

A munkát a szentendrei Ars Alba Restaurátor Bt. Fehrentheil Henriette végezte.

A restaurálás költsége: 1.016.000 Ft volt.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/restauralas-gero-eva-gero-katalin-gero-gyula-alap-segitsegevel>

• **Három muzeális kötet restaurálása fundraising támogatásból**

2024-ben, a Pannonhalmi Főapátság, a Herendi Porcelánmanufaktúra és a Bábolna Nemzeti Ménesbirtok által hagyományosan megszervezett Szent Márton napon támogatókat kerestünk három, az évszázadok során elhasználódott és megsérült könyv restaurálására.

Két ősnymtatvány és egy antikva kötet restaurálási költségeit vállalta egy-egy támogatónk. A munkát az Ars Alba Restaurátorműhely végezte el.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/harom-muzealis-kotet-restauralasa>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/unnepi-alkalommal-mutattuk-be-2024-evi-szent-marton-napon-orokbefogadott-es-tamogatasokbol>

- Egy *anonimitást kérő* támogatónk segítségével sikerült restauráltatni Karthauzi Szent Dénesnek a vasárnapi evangéliumokhoz és szentleckékhez írt magyarázatainak 1533-ban, Kölnben megjelent kiadását.

A támogatás összege, a restaurálás költsége 1.333.500 Ft volt.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/karthauzi-szent-denes-szentiras-magyarazatai-antikva-kotet-restauralasa>

- dr. *Antall György* (APELSO Trust) támogatása segítségével egy 1500-ban nyomtatott késői ősnymtatványt (Michael Lochmayr a teológia és a kánonjog professzora, egykor a bécsi teológiai és jogi kar dékánja és rektora szentekről szóló prédikációi) sikerült restauráltatnunk 2025-ben.

A támogatás összege, a restaurálás költsége 1.143.000 Ft volt.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/michael-lochmayr-predikacioi-osnyomtatvany-restauralasa>

- *Kőrösi Orsolya* (Robert Capa Kortárs Fotográfiai Központ) támogatása segítségével egy 1494-ben, Nürnbergben nyomtatott ősnymotatványt (Kempis Tamás, a *devotio moderna* késő középkori spirituális mozgalom legismertebb alakja élete és művei) sikerült restauráltatnunk 2025-ben.

A támogatás összege, a restaurálás költsége 1.047.750 Ft volt.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/egy-kempis-tamasrol-szolo-osnyomtatvany-restauralasa>

➤ **preventív általános állományvédelem**

2002-ben kezdtük el a védett könyvállomány általános restauráltatását (preventív állományvédelem), gyűjteményről gyűjteményre haladva.

A következő gyűjtemény-részekben sikerült elvégezni a munkát: *ősnymotatványtár* (a könyvnyomtatás feltalálása (1450) és 1500. december 31. között készült nyomtatott könyvek), a Kézirattár *Jesuitica* és *Hungarica* gyűjteménye, *RMK* (Régi Magyar Könyvek) gyűjteménye, *Benedictina I.* (bencés vonatkozású könyvek), a *klasszicista teremkönyvtár* polcain őrzött könyvek. **2002 és 2014 között így 6 gyűjteményrész általános preventív állományvédelme** valósult meg.

2014 óta azonban nem voltak ilyen pályázatok, csak „ad hoc” állománytisztítás (takarítás) történt a főapátság takarítóival, illetve iskolai közösségi szolgálat keretében.

vis major fertőzés(ek) a könyvtárban

2024 áprilisában rovarfertőzés nyomait észleltük a könyveken a teremkönyvtárban és **gombafertőzés** nyomait az északi ablakokon. Ismert kár ezen kívül, hogy a galériába felvezető **falépcsőben is rovarok** vannak.

Úgy véljük, a rovarfertőzés néhány hónap alatt történt, mert 2023-ban a kódexeinket és kódexfragmentumainkat feltáró projekt kezdetén kódexkötéseket keresve átvizsgáltuk a gyűjteményt és akkor még nem tapasztaltuk a fertőzés nyomait.

a rovarfertőzés elhárítása

Az elmúlt hónapokban eddig soha nem tapasztalt válsággal nézett szembe a Pannonhalmi Főapátság. A nemzeti kulturális vagyon és a világörökség jelentős részét őrző könyvtárát bogárfertőzés támadta meg.

Tudomásunk szerint Magyarországon ilyen méretű, muzeális állományt érintő fertőzésre nem volt eddig példa.

2024 április végén rutintakarítás közben észlelt a takarítónőnk valamiféle nem könyvtári és nem háztartási port. A problémát megmutattuk a restaurátorunknak (Fehrentheil Henriette – Ars Alba Restaurátor Bt.).

A kialakult krízis azonnali beavatkozást igényelt.

A könyvtár vezetőjeként, a restaurátor segítségével elsőként a Néprajzi Múzeumban tevékenykedő Múzeumi Állományvédelmi Bizottságot kerestem meg, majd az OSZK-t – mindkét helyről kaptunk a *gyűjteményre* vonatkozó szakvéleményt.

A Pannon Protect Kft. (vezetője Román Árpád) segítségével átvizsgáltuk a *bútorzatot* is – ebben kártevőt nem találtunk, „csak” a könyveket kezdte el pusztítani a közben azonosított ún. *kenyérbogár* (*Stegobium paniceum*).

A kár pontosabb felmérésében, valamint a technológia (anoxiás eljárás) kiválasztásában a Hajdu Zsófia Edit vezette Pre-Con Kft. volt a segítségünkre. Mint tudjuk preventív és még inkább kárelhárító állományvédelmi munkát Magyarországon egyedül ők végeznek.

A könyvtár munkatársai a megfelelő szakemberek megszólításával haladéktalanul megkezdték tehát a kármentesítési feladatok és az átfogó állományvédelmi munka előkészítését.

Ennek fontos része volt, hogy a szakértő jelentések birtokában a bencés rend, mint tulajdonos és a Pannonhalmi Főapátság, mint fenntartó elé tártuk a problémát.

A Főapátság a könyvtárral kapcsolatban „krízis üzemmódba” kapcsolt, felállt a projektért felelő menedzsmenst (Dejcsics Konrád atya, a Főapátság gyűjteményeiért is felelős kulturális igazgatója, Bokros Márk atya, perjel, Mészáros István szolgáltatási igazgató) és a projektfelelős (Molnár Andrea – a projektiroda vezetője) megkezdte a munkáját. A szakmai egyeztetéseken Ásványi Ilona, a könyvtár igazgatója is részt vett.

A menedzsmenstnek a Főapátsággal, a bencés renddel, mint tulajdonossal együttműködve kiemelt feladata lett a forrásteremtés. Szinte azonnal segítségünkre sietett a Miniszterelnökség, a Kulturális és Innovációs Minisztérium és Energiaügyi Minisztérium. A forrásteremtésben jelentős szerepe volt a fundraisinget vivő munkatársaknak (Dejcsics Konrád atya, Nyíróné Kardos Anna)

A kommunikációért felelős vezetők (Kormos Gyula és Dinya Beáta) el kezdték dolgozni azon, hogy hogyan kommunikáljuk és dokumentáljuk ezt a *vis maior* helyzetet. Elkészült egy honlap, melyen tájékoztattuk a közvéleményt a kialakult helyzetről és a könyvtárban folyó munkáról. <https://konyvtar.pannonhalmifoapatsag.hu/>

A Pre-Con szakvéleménye, majd munka- és árajánlata nyomán, a 2025. május 22-én tartott országos sajtótájékoztatón Kormos Gyula, a Főapátság kommunikációs felelőse koordinálásával Dejcsics Konrád, Hajdu Zsófia és Ásványi Ilona tájékoztatta a sajtó képviselőit a könyvtárban kialakult helyzetről és jelezték, hogy a könyvtár, előre láthatóan, hét hónapra bezár. A könyvtárat tehát 2025. június 1-től be kellett zárni a turisták, a látogatók és a kutatók elől.

Ezután az együttérző levelek és telefonhívások mellett pénzbeli támogatásokat, a technológiára vonatkozó felajánlásokat kaptunk – voltak, akik a munkaerejükkel is készek voltak segíteni bennünket.

A feladat kettős volt:

1. a bogárfertőzés elhárítása
2. és az állományvédelmet biztosító „gépészet” kiépítése

A bogárfertőzés elhárításával kapcsolatban járulékos munka volt: a polcok (2200 m) és a galériában a fa padlózat fertőtlenítése (Pannon Protect Kft. – vezetője Román Árpád) és javítása (PannonFa 2002 Bt. – vezetője Gyimesi László). Szükséges volt a gyűjtemény egy részének mozgatása az emeletről (M-PaKK Bt. – vezető: Maurer Péter) és közben többszöri, minden sarkot, a legfelsőbb polcokat is érintő takarítás (Főapátság munkatársai), végül a könyvespolcok rácsos ajtóinak javítása (Főapátság munkatársai).

A Pre-Con a 2025. június 9-vel kezdődő héten kezdte el a munka első fázisát, a könyvek (mintegy 100.000 kötet) ládába helyezését (3000 láda) és becsomagolását speciális fóliába. 8-10 ember napi 8 órában végezte ezt a munkát. A 180 csomagban (bálákban) oxigénmentes környezetet alakítottak ki, ebben 6 hétig kellett tartani a könyveket. Ez a munka a vállalt ütemben augusztusig tartott.

Július 3-án ismét sajtótájékoztatót tartottunk Vincze Máté, a közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkár és Hortobágyi T. Cirill főapát úr részvételével. A média képviselői beléphettek a könyvtárban a munkaterületre, ahol Hajdu Zsófia, Dejsics Konrád és Ásványi Ilona válaszolt a kérdésekre Kormos Gyula moderálása mellett. A média képviselői a turistafogadó-épületben megnézhatték a könyvtárteremből leköltöztetett, a KERT kulturális évadra készült időszaki kiállítást és a könyvtár és levél kincseit bemutató kiállítási nemesmásolatokat és molinókat. Rollupokon információkat osztottunk meg a könyvtárban kialakult vis maior helyzetről is. Bemutattuk a foglalkoztatósarkot is, ahol *Legyél te is könyvmentő!* címmel játékra hívtuk a gyerekeket.

Augusztusban megtörtént a polcok fertőtlenítése és javítása – az e munkákat végző cégek is tartották a határidőket.

Szeptember 1-jén a Pre-Con munkatársai, akikhez restaurátorok is csatlakoztak, elkezdték a csomagok kibontását, majd minden egyes kötetet kézbe vettek, mikroszálas kendővel és porszívóval megtisztítottak és a helyére raktak. Nagy örömről a bogarak elpusztultak! Amikor egy-egy polc elkészült, fóliával fedték le, hogy a takarítás közbeni portól megvédjék a megtisztított könyveket. Ez a munka is megfelelő ütemben haladt, december elejére fejeződött be.

A visszarendezés során a Pre Con munkatársai feljegyzéseket készítettek az egyes kötetek állapotáról. Ezeknek az adatoknak az összesítése még folyamatban van. Az adatok birtokában egy térkép is készül a teremkönyvtár egyes részeinek fertőzöttségéről.

Ezután a Főapátság munkatársai megjavították a könyvszekrények-polcok rácsos ajtóit és az informatikusok kiépítettek egy olyan rendszert, melynek segítségével lehetségessé vált a hőmérséklet és a páratartalom számítógépes megfigyelése.

Karácsonyra sikerült visszaállítani a teremkönyvtár enteriőrjét: helyére kerültek a különböző tárlók, a földgömb, a kordonok stb.

Az első ütem – a rovarfertőzés elhárítása – közben elkezdődött a preventív állományvédelmet biztosító gépészet megterveztetése és engedélyeztetése. Az első ütem zárására, a könyvtár ünnepélyes átadására a Magyar Kultúra Napja hetében, január 20-án került sor.

Hírek a könyvtár honlapján:

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/sajtotajekoztato-pannonhalmi-konyvtarat-ert-rovarfertozesrol>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/informaciok-konyvtarban-elollt-vis-maior-helyzetrol>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/koszonet>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/krizisuzemmodban-rovarinvazio-miatt>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/latnivalok-konyvtar-zarva-tartasa-idejen-1-uj-helyszinen-paradisum-plantavit-hortum-plantavit>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/latnivalok-konyvtar-zarva-tartasa-idejen-2-legyel-te-konyvmento-muzeumpedagogiai-foglalkozas>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/hirek-vis-maior-helyzetrol-maszkok-es-konyvek-vissza>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/hirek-vis-maior-helyzetrol-ketszaz-ev-utan-befejeztek-pannonhalmi-konyvtar-polcrendszeret>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/hirek-vis-maior-helyzetrol-2-200-meternyi-polc-polcrendszer-fertotlenitese-pannonhalmi>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/konyvtarban-elollt-vis-maior-helyzetrol>

B.) Feldolgozás – katalogizálás, adatbázisépítés:

A feldolgozást egy munkatárs végzi folyamatosan ezért nagyon lassan halad. A korábbi években tudtunk foglalkoztatni megbízási vagy vállalkozási szerződéssel olyan munkaerőt, akinek a feladata csak a katalogizálás volt. 2025-ben azonban erre nem volt lehetőség. Néhány hétre azonban akadtak olyan vállalkozók, aki díjazás nélkül besegítettek a feldolgozómunkába.

A *Muzeális gyűjteményből* 2023-ban elkezdődött és 2024-2025-ben folytatódott **a kódexek és kódex-fragmentumok feldolgozásának előkészítése** az OSZK HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport segítségével.

Folytatódott a ***Musicotheca bibliográfiai leírásának verifikálása.***

Jegyzék készült a könyvtárban őrzött ***Kiss György-hagyatékáról.***

C.) Egyéb tevékenység:

Könyvárusítás a duplumokból

Mint a legtöbb könyvtár, mi is raktározási gondokkal küzdünk, ezért kevés kivételtől eltekintve – pl. dedikált kötetek –, minden könyvből csak egy-egy példányt őrzünk meg az utókor számára.

A könyvgyarapítás szabályozott gyűjtőkör mentén történik, tehát a következő témájú könyveket gyűjtjük: teológia és segédtudományai, minden bencés vonatkozású dokumentum, szerzetesség, egyháztörténet... Ezen kívül „történelmi tradíciók alapján” gyűjtjük a természet- és társadalomtudományokat, valamint szépirodalmat – erősen válogatva.

A gyarapítás nemcsak vásárlás útján történik, hanem sok könyvet kapunk ajándékba, ugyancsak sok anyag kerül be a könyvtárba egy-egy bencés hagyaték részeként.

Azokat a köteteket, melyekből van már egy példányunk, illetve amelyek nem tartoznak a gyűjtőkörünkbe, értékesítjük.

2019-ben – akkor adománygyűjtő akcióként, jótékony céllal – elkezdtük a könyvtár fölőspéldányainak helybeni értékesítését *a főmonostori kiállítótér kijáratánál, a turistaútvonal végén.* Abban az évben a bevételből egy nehezebb sorsú diákot és a Főapátság Szent Márton-asztala projektjét támogattuk, mely meleg étkezést biztosít az arra rászorulóknak.

2020-ban a pandémia miatt Pannonhalma bezárt – az árusítást nem tudtuk folytatni.

2021-ben indult újra az élet, 2022-től **folytatni tudtuk a duplumárusítást.** A bevétel a könyvtár költségvetésébe kerül.

D.) Fejlesztés, eszközbeszerzés:

Eszközfejlesztés, eszközbeszerzés 2025-ben nem volt.

2. Az alapfeladaton túli tevékenység

A muzeális állomány közkinccsé tételének lehetősége a digitalizáláson túl a **kiállítások** szervezése a saját gyűjteményből, valamint műtárgykölcsönzés különböző kiállításokra. Az egyes egyházi intézményekben rendezett kiállítások kiváló forrásai az adott helyi gyűjtemények: könyvtár, levéltár, múzeum tudományos feltárása („megkutatása”). Ezek a kiállítások nem mindig „történetiek,” hanem modernnek is lehetnek, kortárs művészek

alkotásai, melyeket egy-egy egyházi hely vagy éppen gyűjtemény ihletett, és témájukban nem is mindig *egyháziasak* vagy vallásosak. Kiváló példa erre az együttműködésre a Pannonhalmi Főapátság és a kortárs művészetek párbeszéde.

A muzeális kincsek bemutatásának másik lehetősége: **bekapcsolódás az egyházi fenntartó MICE** ((Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions), **kulturális és vallási-turisztikai tevékenységébe**.

Ennek egyik módja a teremkönyvtárral bíró egyházi könyvtárak esetében **reprezentatív helyszín biztosítása** rendezvények számára.

Egy következő lehetőség **tematikus látogatások**, foglalkozások, **vezetések** szervezése és levezetése.

Az egyházi könyvtárakban őrzött kulturális értékek közkinccsé tételének további lehetősége a fenntartó intézmény és szervezet **imázsépítésének** segítése. Többek között forrás (hiteles történeti információk és storytelling) biztosítása a dizájn-teremtés, márkaépítés, promóció érdekében, amivel **az adott fenntartó intézmény marketingjét, brandjét** erősítik – vagy segíthetnek ennek kialakításában.

Több egyházi könyvtár vállalkozik önálló **kiadói tevékenységre (könyvkiadás és folyóiratszerkesztés)**, vagy egy-egy kiadó segítségével tárja a nagyközönség elé kulturális kincseit, **hasonmás kiadások** vagy egyéb kiadványok: **szövegkiadások, forráskiadványok, nyomtatott katalógusok** formájában tudományos vagy ismeretterjesztő céllal.

A.) Kiállítások

A Pannonhalmi Főapátság **2025. évi kulturális évadának** hívószava a KERT volt. E gondolat köré szerveződtek a kulturális rendezvények, kiállítások.

a könyvtár saját kiállításai gyűjteményéből

➤ **paradisum plantavit, hortum plantavit
paradisum plantavit, hortum plantavit...**

Időszaki kiállítás a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár klasszicista könyvtártermében
2025. március 21. és november 11. között

*Ültetett az Úr Isten egy kertet Édenben, keleten,
és elhelyezte benne az embert, akit alkotott. (Ter 2,8)
Fogta tehát az Úr Isten az embert, és az Éden kertjébe helyezte,
hogy művelje és őrizzé meg. (Ter 2,15)*

Az kiállítás címe és mottója a *Teremtés könyve* 2. fejezetére utal. Az ebben szereplő, a Teremtő által létrehozott kert (*Paradicsom, Éden*, maga a Föld), amit Isten az emberre bízott, hogy őrizzé és művelje, az évezredek, évszázadok során *szimbóllummá* vált: az elégedettség, a jólét, a boldogság jelképévé. A bűnbeesés után azonban, az emberiség történelmében *az Isten alkotta (mennyei) kert* a maga tökéletességében, harmóniájában és rendjében már csak *az emberiség vágyakozásának tárgya* lett.

Az Isten rendelte feladat — hogy az ember a teremtett világot, „kertet” művelje és gondozza — a bűnbeesés után is érvényes maradt. *Az emberiség által létrehozott (földi) kertekben* a kolostorkerttől, a gyógynövénykerten, a díszkerteken át, a veteményes- és

gyümölcsöskertekig akarva-akaratlan, *ez a parancs teljesül*, miközben az ember a Teremtő munkatársa lesz. A kertet kialakító és gondozó ember (kertész) *mintája és eszménye az édenkert*, a maga tökéletességében, mely szépségével gyönyörködtet, felüdít és gyógyít, testi és lelki táplálékot ad.

A kiállításon a könyvtár gyűjteményéből válogatott édenkert-ábrázolásokat és leírásokat láthattunk, majd ezek „földi másait”: kolostorkerteket és díszkerteket, melyekben gyógynövényeket és haszonnövényeket termeltek és emellett szebbnél szebb, a lelket gyönyörködtető virágokat. Szeder Fábián bencés polihisztor – aki a 19. században kialakította a pannonhalmi kertet – naplóját olvasva pedig bepillantást nyerhettünk a főapátsági kert mindennapi működésébe.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/elozetes-konyvtarlatok-2025-paradisum-plantavit-hortum-plantavit>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/kert-kulturalis-evad-idoszaki-kiallitasa-konyvtar-klaszicista-disztermeben>

➤ **rekonstrukció és restauráció**

*A monostor...minden vagyonát úgy tekintve,
mint az oltár szent edényét (vö.: RB 31.10)*

Időszaki kiállítás a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár klasszicista teremkönyvtárában
2025. március 21. és 2026. március 21. között

A 2024. évi kiállításból készített bemutató azt a törekvést mutatta be, mely az évszázadokon keresztül felhalmozott, ám a „történelem zivataros századaiban” meg-megtépázott gyűjtemény rekonstruálására és megőrzésére irányul. Másrészt azt munkát, melyet a könyvtár a muzeális dokumentumok állagmegóvása (restauráltatása) érdekében végez.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/elozetes-konyvtarlatok-2025-rekonstrukcio-es-restauracio>

➤ **annus sanctus, annus iubilaeus**

Időszaki kiállítás a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár klasszicista teremkönyvtárában
2025. március 21. és 2026. március 21. között

A klasszicista teremkönyvtárban két különleges ősnymtatvány bemutatásával utalunk a 2025-ös szentévre (jubileumi évre). Az egyik Dante Isteni színjátékának 1491-ben, Velencében nyomtatott egy példánya. Dante 1300-ban kezdte el írni fő művét az Isteni színjátékot, melyben utalást tesz a szentévre. Az író ugyanis a pokolba kívánta az első szentévet meghirdető Bonifác pápát – többször is megjegyzi, hogy nagyon várják már ott.

A Pokol XVIII. énekében ír a római szentévről, egy „közlekedési probléma” sajátos megoldásával kapcsolatban. A Rómába zarándokló tömegek csak egyetlen hídon, az Angyalvár hídon tudtak átkelni a Teverén, hogy a Szent Péter-bazilikához jussanak, ezért kétsávosra osztották a hidat, így az emberek két ellentétes irányban tudtak közlekedni rajta. Dante szerint a pokol egyik bugarában is így közlekednek az emberek, akik nagyon sokan vannak. „Rómában a jubileumnak évén / rendezték így járását a tömegnek, / a hídon a tolongás nagyra nővén, / hogy át az Angyalvár felé mehetnek / egyik szélén Szent Péter-templomához, / a másikon meg vissza csak, a hegynek.”

A pannonhalmi kötet szerepelt az 1921-ben rendezett Dante-kiállításon, Budapesten. Ott állapították meg, hogy kolofonban (a régi könyveknek nem volt címlapja, hanem a végén, az ún. kolofonban tüntették fel a szerzőt, címet, kiadás-másolás idejét) hamisítás történt. A nyomtatás idejét jelző 1491-es évszámból (MDCCCCLXXXI) XI-et láthatóan kivakartak, hogy az ősnymtatvány öregebbnek (1480) tűnjön.

A másik, a kiállításban szereplő kötet VIII. Bonifác törvényeinek, rendeleteinek gyűjteménye, az érvényesnek ítélt pápai rendelkezéseket (decretum) tartalmazó, 1486-ban

kiadott könyve: VIII. BONIFACIUS: Liber sextus Decretalium. Cum glossa Johannis Andreae. Praecedit: Super arborius consanguinitatis et affinitatis Venezia: per Andream de Bonetis de Papia, 1486.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/2025-szentev-2>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/elozetes-konyvtarlatok-2025-annus-sanctus-annus-iubilaeus>

B.) Bekapcsolódás az egyházi fenntartó MICE (Meetings, Incentives, Conferences, and Exhibitions), kulturális és vallási-turisztikai tevékenységébe.

➤ **Egyházi és állami delegációk, vendégek**

Hankó Balázs miniszter úr látogatása

Február 6-án Hankó Balázs a Kulturális és Innovációs Minisztérium vezetője volt a vendégünk, aki facebook bejegyzésében hiteles helynek, az európai keresztény kultúra ezeréves őrhelyének nevezte Pannonhalmát, ahol találkozik a tradíció és az innováció. Köszönetet mondott Hortobágyi T. Cirill főapát úrnak, Várszegi Asztrik nyugalmazott főapát-püspök úrnak, a múlt és a jelen pannonhalmi bencés szerzeteseinek a Főapátság kulturális és oktatási tevékenységéért, a megőrzött értékek bemutatásáért, tovább örökítéséért.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/hanko-balazs-miniszter-ur-latogatasa>

Az Osztrák Püspöki Konferencia látogatása a könyvtárban

2025. március 17. és 20. között a Pannonhalmi Főapátságban tartja plenáris ülését az Osztrák Püspöki Konferencia. A tanácskozás fő témái között szerepel az osztrák szinodális folyamat folytatásáról való egyeztetés, továbbá a püspökök a tervek szerint megvitatják a jelenlegi osztrák társadalmi és egyházi helyzetet is. A találkozó második napján, március 18-án látogatást tettek a könyvtárban és a levéltárban.

<https://www.magyarokurir.hu/hazai/pannonhalman-tartjak-plenaris-ulesuket-az-osztrak-puspokok>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-osztrak-puspoki-konferencia-latogatasa-konyvtarban>

Közösségi támogatás – Vergilius és Cicero – Mecénások óvják a térség értékeit

2025. április 11. A Pannonhalmi Főapátság levéltárában és könyvtárában párjukat ritkító történelmi dokumentumok lapulnak. Ezek az iratok és krónikák több száz év viharait élték túl, legyen szó Vergilius összesről vagy Cicero beszédekről a 16. századból vagy kézzel festet térképekről az 1700-as évekből. Azonban ahhoz, hogy ezek az iratok a következő évszázadokat is túléljék, az szükséges, hogy megfelelően restaurálják őket. Többek közt ebben tud segíteni egy mecénás, de támogathatja a közösségi események megszervezését, határon túli fiatalok oktatását is. Kilenc, a térségben és országosan is meghatározó személyiség, vállalatvezető vett részt a Pannonhalmi Főapátság kerekasztal beszélgetésén. A cél az volt, megmutassák az értékes ügyek felvállalása az egész közösséget gazdagítja, remélve, hogy másokat is erre inspirálnak.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/kozossegi-tamogatas-vergilius-es-cicero-mecenasok-ovjak-terseg-ertekeit>

Robert Palladino látogatása

Május 20-án Pannonhalmára látogatott Robert Palladino az Amerikai Egyesült Államok nagykövetsége ideiglenes ügyvivője. Megtekintette a Szent Márton-bazilikát, a kerengőt, a kincstárt, majd a könyvtár és a levéltár kincseit. Zártkörű beszélgetésen találkozott Hortobágyi T. Cirill főapáttal.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/robert-palladino-latogatasa>

Az Asszir Keleti Egyház delegációjának látogatása

Május 23-án III. Mar Awa katolikosz-pátrárka vezetésével az Asszir Keleti Egyház delegációja látogatott Pannonhalmára. Találkoztak Hortobágyi T. Cirill főapáttal és Várszegi Asztrik emeritus főapát úrral, a gimnázium tanulóival, délután pedig megnézték a könyvtár és a levéltár kincseit. A könyvtárban elismeréssel vették kézbe az első szír nyelvű Biblia második kiadását, nyomdahibát fedeztek fel egy 1590-ben Rómában nyomtatott arab nyelvű evangeliáriumban, örömmel lapoztak bele egy meltika szertartáskönyvet és rácsodálkoztak az 1654 és 1657 között Londonban kiadott poliglott Bibliára is.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-asszir-keleti-egyhaz-delegaciojanak-latogatasa>

Astrid Harz osztrák nagykövet látogatása Pannonhalmán

2025. május 29. Hortobágyi T. Cirill OSB főapát meghívására Astrid Harz osztrák nagykövet ellátogatott a Pannonhalmi Főapátságba. Az aktuális egyházi, társadalmi és politikai fejlemények megvitatása mellett a program része volt a templom, a könyvtár, a barokk ebédlő, a prelatura és a Bencés Gimnázium megtekintése. Megállapodtak abban, hogy tovább erősítik a Pannonhalmi Főapátság és Ausztria közötti szoros kapcsolatokat, és megvizsgálják az együttműködés lehetőségét Stephanie koronahercegnő hagyatékának (múzeumi tárgyak, levéltári anyag és a könyvtárak) feldolgozásában.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/astrid-harz-osztrak-nagykövet-latogatasa-pannonhalman>

➤ Szakmai és más csoportok látogatása

A Francia Intézet munkatársai látogatása Pannonhalmán

Február 5-én a Francia Intézet munkatársai látogattak Pannonhalmára, hogy a francia nyelv oktatásáról egyeztessenek. A Pannonhalmi Bencés Gimnázium közel 300 diákja közül sokan tanulnak franciául, és több, mint egy évtizede itt működik az Allianza Francaise de Győr is. Hardi Titusz atya és Lengyel Krisztina tanárnő vezetésével a vendégek a könyvtárba is ellátogattak.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/francia-intezet-munkatarsai-latogatasa-pannonhalman>

Pannonhalmán tartotta éves közgyűlését a CIM, a Nemzetközi Ministránsszövetség

2025. március 10. és 12. között Pannonhalmán tartotta éves közgyűlését a CIM (Coetus Internationalis Ministrantium), a Nemzetközi Ministránsszövetség. A találkozót minden évben más helyszínen rendezik meg. A CIM örömmel szervezte idei találkozóját Pannonhalmára, mert a Pannonhalmi Főapátságot történelmi jelentőségű, spirituális helyként értékelik, mely a mai napig formálja a fiatalok hitét. A vendégek részt vettek a bencés közösség liturgikus alkalmain, találkoztak Hortobágyi T. Cirill főapáttal és megtekintették a Főapátság nevezetességeit, köztük a könyvtárat és a gyűjtemény liturgikus kincseit. Március 11-én, kedden az esti szentmisét a szervezet elnöke, Jean-Claude Hollerich SJ bíboros, luxemburgi érsek mutatta be a pannonhalmi bazilikában, a bencés szerzetesekkel együtt. A Magyar Kurír beszámolója itt olvasható:

<https://www.magyarKurir.hu/hirek/eljuk-meg-testveri-osszetartozast-hollerich-biboros-mutatott-be-szentmiset-pannonhalman> - *Éljük meg a testvéri összetartozást! – Hollerich bíboros mutatott be szentmisét Pannonhalmán*

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/pannonhalman-tartotta-eves-kozgyuleset-cim-nemzetkozi-ministransszovetseg>

A remény zarándokai

A Via Mariae Polgári Társulása zóboralji falvakból három alkalommal történő tavaszi zarándoklatot hirdetett a 2025-ös szentév alkalmából. Március 15-én nagybőjt második hétvégéjén valósították meg az első autóbuszos zarándoklatot, amikor két anyaországi kegytemplomot kerestek fel, Pannonhalmán és Győrben. A zarándoklat lelki vezetője Ďurčo

Zoltán, a nyitrai egyházmegye magyar hívekért felelős püspöki helynöke, esperes volt. A félszáz zarándok Nyitraegerszeg, Vicsápapáti, Béd, Nyitragerencsér, Alsóbodok, Nyitrageszte, Zsére, Barslédec, Kolon, Berencs, Nagykér, Nyitra és Érsekújvár településekről érkezett. Az első állomás a Pannonhalmi Bencés Főapátság volt, ahol idegenvezetéssel ismerték meg a történelmi korokat őrző apátságot és építményeit.

<https://felvidek.ma/2025/03/17/a-remeny-zarandokai-zoboraljan/>
<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/remeny-zarandokai>

A győri Széchenyi Egyetem Művészeti Kar tervezőgrafikai szakos, elsőéves hallgatói látogatása

Március 18-án a Széchenyi Egyetem (Győr) Művészeti Kar Tervezőgrafika Tanszék elsőéves hallgatói látogattak el Pannonhalmára két tanárunkkal, Salamon Júliával és Barka Ferencsel, ahol egy bemutatón a könyvtár kincseiből készítettünk egy válogatást. Kódex-fragmentumokat, kódexeket és ősnymtatványokat tanulmányozva ismerkedtek meg a különböző korok betűtípusaival, szöveg – és szedéstükör mintákkal. Bár gyűjteményünkben kevés az illusztrált muzeális dokumentum, mégis tudtunk mutatni rusztikus fametszeteket és mives rézmetszeteket. A hallgatók nemcsak a könyvtári gyűjteményről kaptak képet, hanem meglátogatták a templomot és megtekintették a barokk ebédlőt is.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/gyori-szechenyi-egyetem-muveszeti-kar-tervezografikai-szakos-elsoeves-hallgatoi-latogatasa>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/gyori-szechenyi-egyetem-muveszeti-kar-tervezografika-szakos-masodeves-hallgatoi-latogatasa>

Az ELTE Savaria Egyetemi Központ történelem és magyar szakos hallgatói látogatása

Május 8-án, az ELTE Savaria Egyetemi Központ (Szombathely) történelem és magyar szakos hallgatói látogattak el Pannonhalmára. A szokásos tárlatvezetésen túl a levéltárban és a könyvtárban szakmai bemutatón vettek részt, melyen a levéltár kincseivel és a könyvtár könyv- és nyomdászattörténeti ritkaságaival ismerkedtek meg.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-elte-savaria-egyetemi-kozpont-tortenelem-es-magyar-szakos-hallgatoi-latogatasa>

Az Egon Zehnder cég munkatársai látogatása

Az Egon Zehnder cég vezetője (Strohmayr János) és munkatársai kétnapos csapatépítési tréninget tartottak a Főapátságban. Az itt töltött idő alatt részt vettek a szerzetesközösség liturgikus alkalmain, megismerték a bencés rend alapértékeit, a napjainkban, közösségben és egyénileg is megélhető bencés Regulát. Bepillantást nyertek a Főapátság szellemi-kulturális életébe: megnézték a levéltár érdekességeit, ellátogattak a könyvtárba és a gimnáziumba.

<https://www.egonzehnder.com/office/budapest>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-egon-zehnder-ceg-munkatarsai-latogatasa>

C.)Egyéb

➤ Kiadványok

Collectanea Sancti Martini

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár, a Pannonhalmi Főapátsági Levéltár, a Pannonhalmi Főapátsági Múzeum – együtt: a Pannonhalmi Főapátság Gyűjteményei - 2013-ban indították útjára és jelentették meg először a gyűjtemények évkönyvét, melynek 2. kötete 2014-ben jelent meg. A 3. kötet (2015.) 2016-ban, a 4. (2016) és az 5. (2017) kötet 2017-ben, 6. (2018) kötet 2019-ben, a 7. (2019) kötet 2020 elején, a 8. (2020) kötet 2021 elején, 9.

(2021) 2022. januárban, 10. (2022) 2023 végén

Újabb kötet nem jelent meg, ám a tíz kötet a **Hungaricana Közgyűjteményi Portálon**:
<https://library.hungaricana.hu/hu/>

Ambrus Lajos – Kovács Gyula: Tündérkert pomológia

2025-ben jelent meg Ambrus Lajos – Kovács Gyula: Tündérkert pomológia című kötete. (Budapest: Kortárs Könyvkiadó Kft.) Az illusztris kötet a Culinaria Hungarica sorozat egy darabja, több mint félezer színes képpel: archív gyümölcs- és kertábrázolásokkal a középkortól kezdően, valamint több száz tündérkerti gyümölcsfotóval. A szép kivitelezésű kötet megjelenését régi botanikai könyvekből vett növényábrázolásokkal segítette a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/konyv-ambrus-lajos-kovacs-gyula-tunderkert-pomologia>

Doktori disszertáció Erdélyi László bencés történésről

2025. január 30-án „summa cum laude” minősítéssel védte meg *Erdélyi László Gyula OSB szakmai életútja különös tekintettel egyetemi pályájára* című doktori disszertációját a Szegedi Egyetemen Janzsó Gábor Károly, akinek egyik fő kutatói forrása a pannonthalmi könyvtár Benedictina gyűjteményében őrzött Erdélyi László hagyaték volt.

Disszertáció itt olvasható: [dissz_veg_jgk.pdf](#)

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/doktori-disszertacio-erdelyi-laszlo-bences-torteneszrol>

➤ PR-tevékenység

2024-ben is gazdagodott és folyamatosan frissült a könyvtár honlapja:

<https://konyvtar.osb.hu/>

➤ Bekapcsolódás országos projektekbe

• Kódex-projekt – (2023; 2024-2027)

partner: OSZK HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport

cél: a könyvtár 19 kódexének és cca. 150 kódex-fragmentumának feldolgozása

• Placid atya-projekt – (2023; 2024-2025)

partner: NEB Nemzeti Emlékezet Bizottsága

cél: a Gulagot megjárt Olofsson Placid bencés szerzetes életének feltárása (monográfia, forráskiadványok), közzététele (kiállítás, konferencia), emlékezetének megőrzése, (színdarab, video) és beépítése az oktatásba (rendhagyó órák, bemutatók, előadások).

Pannonhalmi részéről biztosítottuk a hagyaték kutatását, a NEB munkatársai – Soós Viktor Attila és Wirthné Diera Bernadett – többször kutattak a könyvtárban 2025-ben.

A Placid atya-projekthez kapcsolódó programok, események

Olofsson Placid atya emlékezete a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapiján

2025. február 25-én az Uránia Nemzeti Filmszínház dísztermében volt a bemutatója Szabó Borbála és Fehér Pörzse: *Placid, avagy játszma a halállal* című darabjának bemutatója a Nemzeti Emlékezet Bizottság és az Ülj Közelebb Produkció szervezésében. Szereplők: Olofsson Placid: Martinkovics Máté, Halál: Bezerédi Zoltán. Az ünnepségen a Nemzeti Emlékezet Bizottság elnöke, Földváryné Kiss Réka köszöntötte a résztvevőket és Gulyás Gergely a Miniszterelnökséget vezető miniszter mondott beszédet.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/olofsson-placid-atya-emlekezete-kommunizmus-aldozatainak-emleknapijan>

Együttműködési megállapodás Olofsson Placid atya tárgyi és szellemi hagyatékának ápolására, feldolgozására és bemutatására

2025. szeptember 24-én együttműködési megállapodást kötött Olofsson Placid bencés szerzetes tárgyi és szellemi hagyatékának ápolására, feldolgozására és bemutatására a Pannonhalmi Főapátság és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága (NEB). A projekt része Placid atyának a pannonhalmi könyvtár Benedictina gyűjteményében őrzött hagyatéka feldolgozása és közzététele. A dokumentumot *Földváryné Kiss Réka*, a NEB elnöke és *Hortobágyi T. Cirill* főapát írta alá Budapesten, a NEB hivatalában - közölte a főapátság az MTI-vel. A projekt legtöbb elemét 2026-ban mutatják be, a tervek között említettek egy vándorkiállítást, ifjúsági alkotói pályázatot, tudományos konferenciát, valamint forráskiadványok kiadását. A közleményben idézték Hortobágyi T. Cirillt, aki kiemelte, hogy Pannonhalma a szocializmus időszakában is működött, és ezeréves szerzetesközösségként kötelességük bekapcsolódni a múlt feltárásába. Rámutatott arra, hogy a történelmi emlékezés része személyes önértelmezésünknek és önmagunk felé vezető utunknak, másfelől viszont veszélyeztetett és törékeny folyamat.

A főapát szerint *Olofsson Placid* életútja, munkássága és hagyatéka kiemelkedő történelmi jelentőséggel bír, hosszú életútja a totalitárius diktatúrák embertelenségének mementója, egyben az emberi kötelességvállalás és helytállás mintája. Életútja szépen példázza azt, amit *Ferenc pápa* így fejez ki: "*a szomszédunkban élő szent*". *Placid atya* a szerzetesközösségtől a Gulagon át a budai plébániai közösségig a segítő szeretet apró, de életmentő tetteivel, bencés tanári lelkületével, kulturáltságával, emberi derűjével minden keresztény életszentségének útját járta. Életpéldájának tudományos feldolgozása és bemutatása a fiatal generáció számára fontos feladat, egyben szembesítés "*mindenkor érvényes krisztusi küldetésünkkel*" - tette hozzá *Hortobágyi T. Cirill*. *Földváryné Kiss Réka*, a NEB elnöke a közlemény szerint a megállapodás aláírásakor arról beszélt, hogy a NEB-nek a 2014-es megalakulása óta dedikált célja a kommunista diktatúra működésének feltárása, az áldozatok emlékének őrzése, és az ezzel kapcsolatos tudás átadása. Közölte, az a feladatuk, hogy feltárják és megértsék *Olofsson Placid* döntéseinek hátterét, reményeit, életének mozgatórugóit. A bencés szerzetes történetét a maga összetettségében, a heroizmusával és bukdácsolásaival együtt kell bemutatni, hiszen egy töredezettségében is teljes élet tud igazán hiteles példa lenni - hangoztatta. Hozzátette: a projekt véghezvitelére egy szakértői csapat állt össze, feladatuk része az is, hogy a múlt századból a 21. századba átvezető, érvényes kérdéseket tegyenek fel.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/egyuttmukodesi-megallapodas-olofsson-placid-atya-targyi-es-szellemi-hagyatekanak-apolasara>

Olofsson Placid alkotói pályázat

A Pannonhalmi Főapátság és a Nemzeti Emlékezet Bizottsága országos alkotói pályázatot hirdetett 10–12. évfolyamos diákcsapatoknak, 4 izgalmas kategóriában

Részletek: <https://pannonhalmifoapatsag.hu/placid-palyazat/>

Kapcsolódó hír:

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/egyuttmukodesi-megallapodas-olofsson-placid-atya-targyi-es-szellemi-hagyatekanak-apolasara>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/olofsson-placid-alkotoi-palyazat>

• Együttműködés a Haydneummal

2014-ben részben a könyvtár irányítása alá került a Musicotheca gyűjtemény. 2016 és 2018 között belső erőforrásból *Samodai Éva* könyvtáros munkatársunk koordinálásával és egy

idős bencés bevonásával megtörtént a Musicotheca muzeális, kéziratos kottáinak számbavétele Excel táblázatba. 2018-ban elkészült a gyűjtemény elhelyezésére alkalmas kutatószoba, 2019-ben sikerült bebútorozni – üveges polcokkal-szekrényekkel. Az Excel táblázatban rendelkezésre álló adathalmazt 2019-ben konvertáltattuk a Corvina programba. Még ebben az évben elkezdtek az így keletkezett adatbázis verifikálását, ellenőrzését, véglegesítését Sasváryné Szepesi Zsuzsanna, az MTA Zenetudományi Intézete nyugalmazott vezetője, zenei könyvtáros szakember segítségével. Ezt a munkát 2020-ban és 2021-ben is szerettük volna folytatni, ám a járvány miatt ez nem volt lehetséges, a munka leállt.

2021-ben egy rövid ismertető született a Musicotheca gyűjteményről: *Koltai András: Iter musicum Hungaricum: Zenei utazás gyűjteményről gyűjteményre in: Haydneum. Magyar Régizenei Központ. Hungarian Centre for Early Music, Bp. 2021 143-153*

2023-ban tudtuk folytatni a munkát, ekkor elkezdődött a *Musicotheca gyűjtemény 19-20. századi részének* (könyvek, kották, hangszerek, lemezek) *fizikai feltárása* és az elektronikus katalógus tételeinek autopszia ellenőrzése Sasváryné Szepesi Zsuzsanna segítségével. Ez utóbbi verifikálás folytatódott 2024-ben. Ugyancsak ebben az évben Pintér Ágnes és Egri Márton – a Haydneum munkatársai – elkezdték a muzeális kották tartalmi feltárását.

Az együttműködés – szerződéskötés 2025-ben megtörtént – eredménye és célja: a kéziratos szölamanyagokból a Haydneum modern partitúrát készít, saját felhasználásra, a modern partitúrák alapján eldöntik, hogy mely műveket szeretnék előadásra/lemezfelvételre felhasználni, előadás/lemezfelvétel esetén a kiválasztott művekből elkészítik a modern szölamanyagot, melyet a hangversenyen/lemezfelvételen használnak fel, hangverseny/lemezfelvétel esetén a műsorfüzetben, CD booklet-ben feltüntetik a kéziratos anyagok forrását (Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár), mert a kéziratos források tulajdonosa a pannonhalmi könyvtár marad. A Haydneum által elkészített modern kották nem kerülnek piaci forgalomba és online felületeken sem teszik azokat közzé. A hangversenyen/lemezfelvételen felhasznált modern kottákat a Haydneum saját költségen nyomtatja ki saját felhasználásra. A kapott fotókat harmadik félnek nem adják át és nem is teszik közzé semmilyen online felületeken. A fotók a Haydneum belső szerverein kerülnek tárolásra saját felhasználásra.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/musicotheca-gyujtemenyunk-tortenete-1>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/musicotheca-gyujtemenyunk-tortenete-2>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/musicotheca-gyujtemennyel-kapcsolatos-projektek-kalmar-laszlo-zeneszerzo-hagyatekanak>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/musicotheca-gyujtemennyel-kapcsolatos-projektek-egyuttmukodesi-megallapodas-haydneum-magyar>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/erdekessegek-musicotheca-gyujtemenybol-requiem-erzsebet-kiralyne-sissi-emlekere-pannonhalman>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/erdekessegek-musicotheca-gyujtemenybol-stefania-belga-kiralyi-hercegno-kottai>

• **Írórezidencia – (2021-)**

partner: PIM

Pannonhalma 2021 ősztől kapcsolódott be a Magyar Írórezidencia programba. A Főapátság tavasszal és ősszel fogad egy-egy költőt, író. Íróvendégeink voltak eddig: 2021: *Győrffy Ákos*, 2022: *Cornelia Hülbauer*, *Barnás Ferenc*, 2023: *Visky András*, *Báthori Csaba*, 2024: *Kiss Noémi* és *Wirth Imre*, **2025: *Nádasdy Ádám***

A könyvtárosok tudományos és szakmai tevékenysége

➤ Részvétel szakmai konferenciákon, kiállításokon, könyvbemutatókon

MKE 90

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) 2025-ben ünnepelte alapításának 90. évfordulóját.

Az egyesület a kerek évforduló alkalmából jubileumi nemzetközi szakmai konferenciát szervezett ***MKE 90, avagy hivatásunk múltja, jelene, jövője a trendek, kihívások és az igények tükrében*** címmel 2025. március 5-én a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ Országos Széchényi Könyvtárban. (MNMKK OSZK).

A konferencia kiváló lehetőséget biztosított a nemzetközi és hazai együttműködésre, közös szakmai párbeszéd megvalósítására és a tudás, a tapasztalat megosztására a magyar és a nemzetközi könyvtártudományi szakértők, szakmai könyvtári szervezeti vezetők, a könyvtári közösség hazai és nemzetközi képviselői, valamint az MKE tagjai részvételével.

A 21. században a könyvtári szervezetek és a könyvtárak világszerte számos kihívással néznek szembe. A konferencia kitűnő alkalom volt a szakma és az MKE tevékenysége aktuális kérdéseinek, témáinak megvitatására, ünnepelve a mérföldkő jelentőségű évfordulót a múltat megidézve, és egyben előre tekintve a szakma jövőjére.

<https://mke.info.hu/mke/9145-2/>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/mke-90-szuletesnapi-konferencian-jartunk>

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése éves konferenciáján jártunk

Július 7. és 9. között Egerben tartotta éves konferenciáját az Egyházi Könyvtárak Egyesülése ***Szakmai és személyiségfejlődés az élethosszig tartó tanulás jegyében*** címmel.

Beszámoló és fotók:

<https://www.magyarkurir.hu/hirek/egerben-tartotta-eves-konferenciajat-az...>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-egyhazi-konyvtarak-egyesulese-eves-konferenciajan-jartunk>

A kalocsai kódexek feldolgozásának műhelytitkai című workshopon jártunk

November 17-én a HUN-REN – MNMKK OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport által szervezett ***A kalocsai kódexek feldolgozásának műhelytitkai*** című workshopon jártunk az OSZK-ban.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/kalocsai-kodexek-feldolgozasanak-muhelytitkai-cimu-workshopon-jartunk>

➤ Publikációk, előadások

Palotai Gabriella - Bokros Márk OSB: Úton a csend felé. Pannonhalmi csendgyakorlatok

2025. május 22-én mutatta be a Bencés Kiadó a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Dísztermében (Budapest V. ker., Piarista köz 1.) Dr. *Palotai Gabriella* és *Bokros Márk* OSB *Úton a csend felé. Pannonhalmi csendgyakorlatok* című kötetét, melyet Ásványi Ilona, a pannonhalmi könyvtár vezetője szerkesztett.

November 15-én a 24. Győri Könyvszalonon is bemutatták a kötetet.

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/konyv-palotai-gabriella-bokros-mark-osb-uton-csend-fele-pannonhalmi-csendgyakorlatok>

<https://konyvszalon.com/index.html>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/az-uton-csend-fele-pannonhalmi-csendgyakorlatok-kotet-bemutatoja-24-gyori-konyvszalonon>

... amit egynek , velem tettétek A 80 éves Hirka Antal köszöntése

2025. szeptember 5-én, néhány nappal születésnapja után ünnepeltük Hirka Antal atya 80. születésnapját. Születésnapjára ajándékként Hortobágyi T. Cirill főapát a *Pannonhalmi Szemle*

különszámát, a szerzetes tiszteletére kiadott *Antal 80* „antológiát” adta át az ünnepeltnek, amelyben összegyűjtötték az elmúlt évtizedekben a folyóiratban megjelent írásait. A kötetet Ásványi Ilona szerkesztette.

<https://pannonhalmifoapatsag.hu/eros-lelek-antal-atya-80-eves/>

Idegenvezető-képzés

A 2024/2025-ös tanév első félévében *idegenvezető-képzés* indult a Pannonhalmi bencés Gimnázium diákjai számára *Kelemen Edit* vezetésével. A kurzuson több elméleti és gyakorlati órát (légzés-és beszédtechnika, beszéd – és magatartáskultúra, terepbejárás a barokk ebédlőben és a könyvtárban) tartott *Ásványi Ilona*, könyvtárunk igazgatója.

Az *Idegenvezetők Világnapja* rendezvényeihez kapcsolódva a pannonthalmi diákok ingyenes vezetést tartottak az érdeklődők számára a Főapátságban 2025. február 23-án.

További infók és forrás:

Idegenvezetők Világnapja Pannonhalmán – A bencés diákok új hagyományt teremtenek

<https://pannonhalmifoapatsag.hu/idegenvezetok-vilagnapja-pannonhalman-a-bences-diakok-uj-hagyomanyt-teremtenek/>

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/bemutakozas-az-idegenvezetok-vilagnapjan>

➤ Egyéb

Nagyok – beszélgetés Süveges Gergővel

2025. február 21-én 19.30-kor a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatójával, *Ásványi Ilonával* beszélgettünk a Kossuth Rádió *Nagyok* című műsorában.

Süveges Gergő: „Vannak helyek, amelyeknek hangulatuk van, és van, amelyiknek szelleme – mondja, ahogy végigtekint eddigi pályáján: harmincöt éve kötődik Pannonhalmához. Többször is hallottuk a szolgálat kifejezést. Valóban annak tekinti a munkáját, akármilyen posztban van is éppen. A befelé forduló személyiség, aki megtanult kifelé is hiteles, vonzó képet mutatni a szakmájáról. A vendégem a Szinnyi József-díjjal és Magyar Arany Érdemkereszttel elismert könyvtáros, a Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár igazgatója, az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének korábbi elnöke, Ásványi Ilona volt.”

Visszahallgatható:

<https://mediaklikk.hu/musor/nagyok/>

https://mediaklikk.hu/radio-lejatszokossuth/?date=2025-02-21_19-29-19&enddate=2025-02-21_20-10-00&ch=mr1

<https://konyvtar.osb.hu/hu/hirek/nagyok-beszelgetes-suveges-gergovel>

TERVEINK 2026-ra

1. Személyi kérdések:

- Legalább két felsőfokú munkatársra lenne szüksége a könyvtárnak: egy helyettes vezetőre, egy informatikus-könyvtáros munkatársra, de erre kevés lehetőséget látunk az általános gazdasági helyzet miatt.
- Ugyancsak nem lesz lehetőség a közeljövőben arra, hogy a feldolgozómunkát élénkítsük, az adatbázist javítsuk, ellenőrizzük megbízási vagy vállalkozási szerződéssel foglalkoztatott munkatársakkal, ám talán lesznek önkéntes munkatársaink, akikkel haladni tud ez a munka is.

2. Gyűjteménygondozás (állományrendezés, feldolgozás, restaurálás)

- **Musicotheca**
18. századi muzeális anyag katalógustételeinek verifikálása és feltárása a Haydneummal kötendő együttműködés keretében
- **Kódexeink és kódex-fragmentumaink feldolgozása az OSZK HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport segítségével.**
- **A Benedictina gyűjtemény** – bencés kéziratok 2020-ban megkezdett **intenzív feldolgozásának** folytatása
- **A digitalizálás:** folytatjuk a tájékoztatási segédletek (katalóguscédulák, kötetkatalógusok, névtárak stb.) digitalizálását, hogy a távhasználat, digitális szolgáltatás zavartalan legyen egy esetleges újabb lezárás esetén.
- **Amennyiben lesz további pályázat egyedi restaurálásra**, az állományvédelmi munka folytatása – egyelőre egy olyan sikeres pályázatunk van, melynek a megvalósítása 2026-ban történik meg

3. Beruházások és eszközvásárlások:

2025-ben a legfontosabb feladatunk a rovarkár elhárítása volt, 2026-ban a második ütemben a megfelelő hőmérsékletet és páratartalmat biztosító gépészet kialakítása lesz

4. Egyéb tevékenység (programok, kiállítások, könyvkiadás, publikáció, előadások)

a., Programok:

- Vállaljuk **szakmai csoportok vezetését** – könyvtárosok, könyvbarátok, érdeklődők számára
- Tervezünk **tematikus bemutatókat, foglalkozásokat**, rendhagyó irodalom, történelem, valamint könyvtári órákat.

b., Kiállítás:

A 2026. évi pannonhalmi kulturális évad hívószava az ISKOLA lesz

A főapátsági kiállítások és rendezvények e téma köré rendeződnek.

Saját kiállítás:

1. ... et docete
2. Káldi Biblia - 400

Egyéb kiállítás:

- Anyagunkat, kincseinket 2026-ban is **készséggel adjuk kölcsön** más

múzeumoknak kiállításra

c., Publikálás:

- Lehetőség szerint **továbbra is publikáljuk kutatómunkánk eredményeit.**

d., Előadások:

- Felkérésre továbbra is szívesen tartunk szakmai előadásokat

5. Továbbképzés:

- A lehetőségeknek megfelelően részt veszünk belső és külső továbbképzéseken

6. Partnerkapcsolatok:

- **Külső: Lehetőség** szerint továbbra is bekapcsolódunk a különböző egyházi és világi szakmai szervezetek munkájába, részt veszünk különböző szakmai rendezvényeken, akár online formában is.
- **Belső: A Főapátság** turisztikai, kommunikációs, PR tevékenységének, társadalmi és kulturális kapcsolatépítésének, MICE rendezvényeinek támogatása **Gyűjteményi együttműködés** (könyvtár, levéltár, múzeum)
Együttműködés a Kulturális Igazgatóság, a Kulturális Iroda, a Bencés Kiadó, Pannonhalmi Szemle munkatársaival

7. PR-tevékenység

- Folyamatosan frissítjük és gazdagítjuk a könyvtár honlapját

Pannonhalma, 2026. január

Ásványi Ilona
igazgató
Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár